

Міністерство освіти і науки України
Департамент науки і освіти
Харківської обласної державної адміністрації
Комунальний заклад
«Харківська гуманітарно-педагогічна академія»
Харківської обласної ради

Затверджую
Ректор Галина ПОНОМАРЬОВА
«19» 2025 р.

Програма

**до комплексного вступного екзамену
з фахових дисциплін «Педагогіка» та «Психологія»
для вступників на здобуття другого
(магістерського) рівня вищої освіти
(для осіб, які мають право на спеціальні умови участі у
конкурсному відборі під час вступу згідно з Правилами
прийому до КЗ «ХГПА» у 2025 році)**

Харків – 2025 р.

Програма до комплексного вступного екзамену з фахових дисциплін «Педагогіка» та «Психологія» розроблена викладачами кафедри Толмачовою І. М., Бужинською С. М.

Розглянуто і затверджено на засіданні кафедри педагогіки, психології, початкової освіти та освітнього менеджменту

Протокол № 8 від «11» березня 2025 року

Завідувач кафедри Сергій БЄЛЯЄВ

Погоджено
на засіданні Приймальної комісії

Протокол № 1 від «19» березня 2025 року

Голова Приймальної комісії Галина ПОНОМАРЬОВА

РОЗДІЛ 1. ОСНОВИ ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ

Педагогіка та психологія в структурі сучасних наук Педагогіка як наука. Основні категорії педагогіки. Структура та основні галузі педагогіки. Загальні закономірності розвитку і соціалізації особистості Процес розвитку особистості. Біологічні та соціальні чинники та закони психічного розвитку особистості. Співвідношення понять «людина», «особа», «індивід», «особистість» та «індивідуальність». Характеристика особистості учня як суб'єкта освітнього процесу. Система української освіти: принципи, види, рівні освіти, типи закладів освіти. Предмет, завдання та методи психології. Проблема визначення предмету психології. Методи психологічного дослідження. Основні історичні події в історії психології. Розвиток психіки і свідомості. Співвідношення понять «активність» і «діяльність». Загальне поняття про діяльність. Психологічна структура діяльності. Поняття про потреби і мотиви. Формування знань, умінь та навичок у дітей. Поняття про вміння та навички. Перенесення та інтерференція навичок. Відчуття. Сприймання. Увага. Пам'ять. Мислення і мовлення. Уява. Теорії особистості. Підходи до визначення особистості.

РОЗДІЛ 2. ІСТОРІЯ І ТЕОРІЯ ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ

Педагогічна та психологічна думка XVII - початок XX ст. Педагогічні ідеї Я.А. Коменського. Педагогічні погляди Г.С. Сковороди. Антропометризм у педагогічній спадщині К.Д. Ушинського. М. Грушевський про українську мову й українську школу. «Вільне виховання» М. Монтесорі. Полікультурність у спадщині М. Драгоманова. Педагогічна та психологічна думка XX - початку XXI ст. Г. Костюк про навчально-виховний процес та психічний розвиток учнів. Внесок О.В. Сухомлинського у розвиток педагогічної науки. С. Френе: школа успіху і радості. Вальдорфська школа: ідея цілісного виховання (Р. Штайнер). Концепція соціально-особистісного виховання А. Макаренка. Виховний ідеал Г. Ващенко. Етапи історичного поступу психології. Психодинамічний напрямок у теорії особистості: Зигмунд Фрейд. Аналітична теорія особистості: Карл

Густав Юнг. Індивідуальна психологія А. Адлера Гуманістичний напрямок в теоріях особистості. Теорія особистості К. Роджерса, А. Маслоу. Вітчизняні психологи та їх погляд на проблему особистості.

РОЗДІЛ 3. МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ У ПЕДАГОГІЦІ І ПСИХОЛОГІЇ

Планування та забезпечення якості дослідження Наукові дослідження в педагогіці та психології: різновиди, проблема, мета, завдання, об'єкт, предмет. Програма дослідження. Гіпотези дослідження. Академічна доброчесність. Якість інформації: репрезентативність, валідність, надійність. Методи збирання інформації. Спостереження. Експеримент. Поняття «тестування». Види тестів. Аналіз продуктів діяльності. Аналіз документів. Контент-аналіз. Методи аналізу емпіричних даних. Вимірювання. Описова статистика. Кількісний та якісний аналіз даних.

РОЗДІЛ 4. ПРИКЛАДНІ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ЗАСАДИ ОСВІТИ, НАВЧАННЯ, ВИХОВАННЯ ТА РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ

Освіта і навчання особистості Поняття про дидактику. Основні поняття дидактики. Навчання, викладання та учіння. Етапи і рівні процесу засвоєння знань. Сучасні парадигми освіти і навчання. Пізнавальний інтерес та його розвиток у навчанні. Зміст освіти в національній школі. Знання, уміння, навички, компетентності. Стандарти освіти. Принципи навчання. Методи, прийоми та засоби навчання. Характеристика методів навчання. Умови вибору методів навчання. Технічні засоби навчання. Види навчання. Компетентнісний підхід у навчанні. Поняття і види педагогічних технологій. Педагогіка партнерства. Форми організації навчально-пізнавальної діяльності учнів: фронтальна, групова, кооперативна, колективна, парна, індивідуальна. Урок як основна форма навчання. Вимоги до сучасного уроку. Підготовка вчителя до уроку. Типи уроків та їх структура. Позаурочні форми навчання. Контроль за навчально-пізнавальною діяльністю. Рівні навчальних досягнень учнів та їх

характеристика. Критерії і норми оцінювання успішності учнів. Види оцінювання. Оцінка результатів навчально-пізнавальної діяльності учнів. Виховання особистості Характеристика процесу виховання. Принципи виховання. Методи і прийоми виховання. Характеристика основних груп методів виховання. Організаційні форми виховної роботи. Зміст процесу виховання. Системний підхід у структуруванні змісту національного виховання. Основні напрями національного виховання (моральне, громадянсько-патріотичне, розумове, естетичне, фізичне, валеологічне, трудове, екологічне, статево-гендерне, правове, економічне). Самовиховання. Концепція особистісно-орієнтованого виховання. Партнерство школи і сім'ї у вихованні учнів. Сім'я як соціально-педагогічне середовище. Форми і методи роботи школи з батьками учнів. Учнівське самоврядування та його органи. Демократичне управління і лідерство в учнівському самоврядуванні. Поняття про явні та сховані акцентуації і психопатії характеру. Здібності. Різновиди здібностей. Емоційно-вольові процеси. Предмет, завдання і методи вікової психології. Психологія немовля. Період раннього дитинства. Психологія дошкільника. Психологія молодшого школяра. Психологія підлітка. Психологія юнацтва. Предмет, завдання і методи педагогічної психології. Психологія навчання. Психологія особистості педагога. Психологія виховання. Соціально-психологічний клімат у колективі.

Література:

1. Ануфрієва Н.М., Зелінська Т.М., Єрмакова Н.О. Соціальна психологія: навч.-метод. посібник. К.: Каравела, 2009. 216 с.
2. Артемова Л.В. Історія педагогіки України: Підручник. Київ: Либідь, 2006. 424 с.
3. Вишневський О. Теоретичні основи сучасної української педагогіки: навч. посіб. 3-тє вид., доопрац. і допов. Київ: Знання, 2008. 566 с.

4. Вікова і педагогічна психологія : навчальний посібник / В. М. Поліщук. 4-те вид., стер. Суми : Університетська книга, 2019. 352 с.
5. Вікова психологія: Навч. посіб. / Сергеєнкова О.П., Столярчук О.А., Коханова О.П., Пасєка О.В. К.: Центр учбової літератури, 2012. 384с.
6. Вікова та педагогічна психологія : навчальний посібник [для студентів вищих навчальних закладів] / Н. М. Токарева, А. В. Шамне. Київ, 2017. 548 с.
7. Вікова та педагогічна психологія: Навч. посіб. / Скрипченко О.В., Долинська Л.В., Огороднійчук З.В. К.: Каравела, 2007. 400 с.
8. Волкова Н.П. Педагогіка: навч. посіб. 4-те вид., стереотип. Київ: Академвидав, 2012. 616 с.
9. Вольнова Л. М. Профілактика девіантної поведінки підлітків: навч.-метод. посібник до спецкурсу «Психологія девіацій» для студентів спеціальності «Соціальна робота» у двох частинах. Ч. 1. Теоретична частина. 2-ге вид., перероб і доповн. К., 2016. 188 с.
10. Загальна психологія [текст]: підручник. / В. П. Москалець. К.: Ліра, 2020. 564 с.
11. Загальна психологія: Підручник / О.В. Скрипченко, Л.В. Долинська, З.В. Огороднійчук та ін.. К.: Каравела, 2009. 464 с.
12. Загальна психологія: Практикум / Волошина В.В., Долинська Л.В., Савицька С.О., Темрук О.В. К.: Каравела, 2006. 280 с.
13. Історія української школи і педагогіки: Хрестоматія / Уклад.: О.О. Любар; За ред. В.Г. Кремня. Київ: Знання, 2005. 767 с.
14. Козловський Ю.М. Методологія педагогічного дослідження: навч. посібник. Львів: Вид. Львівської політехніки, 2018. 196 с.
15. Левківський М.В. Історія педагогіки: Навч.-метод. посібник. Вид. 3-е, доп. Навч. пос. Київ: Центр учбової літератури, 2008. 190 с.
16. Національний освітньо-науковий глосарій. Київ: ТОВ «КОНВІ ПРІНТ», 2018. 524 с.
17. Нові педагогічні технології: навч.-метод. посіб. / Г.Ф. Пономарьова, О.О. Бабакіна, С.Б. Беляєв. Харків: Видавець СПД-ФО Захаренко В.В., 2013. 282 с.
18. Про затвердження Програми предметного тесту з педагогіки та психології єдиного фахового вступного випробування: Наказ Міністерства освіти і науки України № 426 від 01 квітня 2024 р. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennya-programi-predmetnogo-testu-z-pedagogiki-ta-psihologiyi-yedinogo-fahovogo-vstupnogo-viprobuvannya426> (дата звернення: 10.03.2025).
19. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. Редакція від 05.03.2025. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>(дата звернення: 10.03.2025).

20. Психодіагностика та скринінг психічного здоров'я з основами психометрики : методичні рекомендації для підготовки до навчальних занять здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки спеціальності 053 Психологія / Укладач: О. В. Мазяр. Житомир : Вид-во ЖДУ, 2023. 117 с.
21. Психодіагностика у презентаціях, таблицях, схемах : навчально-методичний посібник. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. 301 с.
22. Психологія особистості [текст] підручник, 3-тє вид., перероб., доповн. / В. П. Москалець. Київ: Видавництво Ліра-К, 2020. 364 с.
23. Рацул А.Б., Довга Т.Я., Рацул А.В. Педагогіка : інформативний виклад: навч. посіб. 2-е вид., перероб. і допов. Київ: КНТ, 2015. 320 с.
24. Теоретичні основи психології особистості : навч. посіб. / М. В. Папуча, М. М. Наконечна. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2018. 60 с.
25. Фіцула М.М. Педагогіка: навч. посіб. 3-тє вид., стереотип. Київ: Академвидав, 2009. 560 с.
26. Христук О. Л. Психологія девіантної поведінки: навчально-методичний посібник / О. Л. Христук. Львів: ЛьвДУВС, 2014. 192 с.
27. Чайка В.М. Основи дидактики: навч. посіб. Київ: Академвидав, 2011. 240 с.
28. Щкіцька І.Ю. Основи академічної доброчесності. Практикум: навч.-метод. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Тернопіль: ТНЕУ, 2018. 64 с.

Умови проведення фахового іспиту в дистанційній формі

Фахові вступні випробування проводяться в 1 день за тестовими технологіями. Випробування проводяться на онлайн-платформі з одночасним підключенням всіх вступників. Завдання складаються з 30 тестових питань з варіантами відповідей на кожне, де правильною відповіддю може бути лише одна.

Вступники в синхронному режимі отримують тестові завдання в електронній формі. На виконання завдань відводиться 90 хвилин. Після закінчення роботи над тестовими завданнями вступники надсилають свої відповіді.

Критерії оцінювання.

Тестове завдання містить 30 питань із варіантами відповідей, серед яких слід вибрати одну правильну і позначити її.

Наприклад: 1 – а.

Мінімально необхідна кількість балів для вступу (100 балів) абітурієнту зараховується за 10 правильних відповідей. За кожну наступну правильну відповідь зараховується 5 балів. Правильні відповіді дають можливість отримати максимальну кількість балів – 200.

180-200 балів за правильні відповіді – “5”

140-179 балів за правильні відповіді – “4”

100-139 балів за правильні відповіді – “3”

0 – 99 балів за правильні відповіді – "2"